

потребами має право одержати можливість вільного вибору освітнього закладу, кожний педагог має володіти певним рівнем сформованості інклюзивної компетентності, що забезпечується необхідним психолого-педагогічним супроводом його діяльності.

Перспективним у означеному плані вважаємо дослідження процесів інклюзивної освіти на основі однієї з визначальних характеристик інклюзивного освітнього простору – його полісуб'єктності, яка забезпечує інклюзивність та детермінує діяльність педагога. Необхідним є вивчення взаємодії педагогів (вихователя, спеціального педагога, психолога, методиста, завідувача ДНЗ); педагогів і батьків; батьків дитини з проблемами розвитку і батьків здорових дітей; педагогів і дітей, як з проблемами розвитку, так і здорових дітей; дитини з особливими потребами і здорових дітей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Выготский Л.С. Основы дефектологии / Л.С. Выготский. – СПб: Лань, 2003. – 654 с.
2. Даниелс Е. Залучення дітей з особливими потребами до загальноосвітніх класів / Е. Даниелс, К. Стаффорд. – Львів: Товариство «Надія», 2000. – 256 с.
3. Дичківська І. Інклюзивна освіта: шляхи впровадження / І. Дичківська // Дошкільне виховання. – 2013. – № 12. – С. 3-6.
4. Дятленко Н. Розвиток дошкільного навчального закладу на основі інклюзивних цінностей / Н. Дятленко. // Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2014. – №9. – С.30-38.
5. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи: монографія / А.А. Колупаєва. – К.: Саммит-книга, 2009. – 272 с.
6. Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство: [науково-методичний збірник] / ред. кол. Н.Софій (голова), І. Єрмаков (кер. авторського колективу і наук. ред.), [та ін.]. – К.: Контекст, 2000. – 336 с.
7. Основи інклюзивної освіти: [навчально-методичний посібник] / за заг. ред. А.А. Колупаєвої. – К.: А.С.К., 2012. – 308 с. (Серія «Інклюзивна освіта»).

Т.И. ПОНИМАНСКАЯ. ПРОБЛЕМЫ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В ДОШКОЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ

Резюме. В статье анализируются социально-педагогические основы инклюзивного образования. Раскрываются проблемы включения детей с особыми потребностями развития в группы дошкольных учебных заведений. Отмечена необходимость учета многоаспектных особенностей реализации совместного воспитания детей в инклюзивных группах.

Ключевые слова: дети с особыми потребностями, законодательные документы, дошкольное учебное заведение, инклюзия, полисубъектность, воспитатели, родители.

T.I. PONIMANSKA. THE PROBLEMS OF INCLUSIVE EDUCATION IN PRESCHOOL EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS

The summary. The article analyzes the social and the pedagogical principles of inclusive education. It has been specified the problems of including of children with special needs in groups of preschool educational establishments. The necessity of taking into account the multifaceted features of the implementation of the joint education of children in inclusive groups has been emphasized.

Key words: children with special needs, legal documents, preschool educational establishment, inclusion, polysubjectivity, educators, parents.

Одержано редакцією 11.09.2014 р.

УДК: 37. 09 - 051

І.М. ДИЧКІВСЬКА

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІЯЛЬНОСТІ ВИХОВАТЕЛЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ГРУПИ

Резюме. У статті розглядається проблема психолого-педагогічного супроводу, аналізуються різні підходи до визначення понять “психолого-педагогічний супровід”, “педагогічна підтримка”. Розкрито особливості психолого-педагогічного супроводу діяльності вихователя інклюзивної групи.

Ключові слова: психолого-педагогічний супровід, педагогічна підтримка, діти з особливими потребами, інклюзивна група, вихователь інклюзивної групи.

Постановка проблеми. В Україні постійно збільшується кількість дітей з особливими потребами, котрі відвідують дошкільні заклади без відповідного психологічного та соціально-педагогічного супроводу. Відсутність належної уваги до цих дітей викликає занепокоєння у суспільстві, адже від ставлення до неповноспроможних людей залежить сформованість інтелектуально-духовних цінностей соціуму. Тому серед актуальних проблем розвитку дошкільної освіти виокремлюють питання формування інклюзивного освітнього середовища, впровадження інноваційних моделей соціально-педагогічної підтримки і навчання дітей з особливими потребами, а також забезпечення психолого-педагогічного супроводу діяльності вихователя інклюзивних груп.

Аналіз досліджень із проблеми. На сучасному етапі розвитку українського освітнього простору проблема інклюзії постає дуже гостро та викликає науковий інтерес. Окремі питання навчання і виховання дітей та молоді з особливими потребами висвітлені у працях українських та російських учених (А. Капська, А. Колупаєва, В. Курбатов, С. Литовченко, Ю. Найда, Н. Софій, О. Таранченко, М. Швед та ін.).

Сучасні тенденції розвитку інклюзивної освіти вимагають від педагога (вихователя, вчителя) готовності до стрімких та кардинальних змін у підходах та методах навчання вихованців. Тому важливими є наукові дослідження можливостей професійного розвитку педагогів в умовах освітньої інклюзії та психолого-педагогічного супроводу їх діяльності. Окремі теоретичні та практичні аспекти цієї проблеми знайшли висвітлення у працях багатьох вітчизняних та зарубіжних учених (А. Bell, D. Chambers, J. Clark, L. Idol, J. Gallagher, S. Kirk, M. Vinzer, I. Зязюн, Т. Калиновська, С. Коношенко, Н. Микитенко, Н. Ничкало, Л. Пундик, В. Чижикова, М. Швед).

Метою статті є аналіз основних підходів до визначення поняття “психолого-педагогічний супровід”, а також розкриття особливостей психолого-педагогічного супроводу діяльності вихователя інклюзивної групи.

Основний виклад матеріалу. Аналіз наукових досліджень і досвіду педагогічної діяльності засвідчив, що нині у педагогіці та психології однозначного розуміння суті процесу супроводу розвитку та формування особистості дитини не існує. Супровід дитини та її розвитку може розглядатися як процес, метод або служба супроводу. Крім того, існують різні види супроводу в залежності від класифікацій засад для його виокремлення.

Для визначення суті супроводу ми звернулися до досліджень учених Г. Бардієр, І. Беха, І. Валітової, В. Зінченко, О. Козиревої, І. Мамайчук, І. Ромазан, Л. Шипіциної та ін.

Багато дослідників під супроводом розуміють систему професійної діяльності різних спеціалістів зі створення умов для успішного навчання і розвитку дитини. Однак деякі автори вказують, що супровід не повинен зводитися лише до створення спеціальних умов, він повинен включати в себе і надання допомоги дітям. Окрім того, аналіз літератури показав близькість феноменів “супровід” і “підтримка”.

І. Мамайчук розглядає психологічний супровід як діяльність психолога, спрямовану на створення комплексної системи клініко-психологічних, психолого-педагогічних і психотерапевтичних умов, які забезпечують успішну реабілітацію, особистісне зростання дитини з особливостями розвитку в соціумі [10]. В. Зінченко визначає супровід як “систему професійної діяльності психолога, що забезпечує створення соціально-психологічних умов для успішного навчання і психічного розвитку дитини в ситуаціях дошкільної взаємодії. Об’єктом супроводу психолога є дитина [8, 5]”. Як бачимо, автор пов’язує супровід із психологічною службою і діяльністю насамперед психолога в дошкільному навчальному закладі, хоча не виключає й інших учасників. Відтак, продовжує В. Зінченко, психологічний супровід здійснюється психологічними заходами “через педагога, який є співпрацівником психолога в розробці стратегії супроводу [8, 5]”. Батьків вчена розглядає як об’єктів супроводу, які беруть участь у супроводі на засадах співпрацівників, особистісної і родинної відповідальності. Отже, до психологічного супроводу вчена, по суті, додає ще й педагогічний, оскільки до діяльності психолога долучаються педагоги (вихователі) і батьки.

І. Бех пов’язує психологічний супровід з особистісно орієнтованою моделлю виховання, яка передбачає залучення дітей до взаємодії з довкіллям і на цій основі і “формування у дітей ціннісних ставлень до довкілля з позицій сучасної культури [3, 4]”. Отже, центральним ядром психологічного супроводу, за І. Бехом, є конструктивна і гуманістично спрямована взаємодія, а центральним механізмом взаємодії виступає “особистісне спілкування педагога з вихованцем”, спрямоване на “зближення ціннісно-сміслових орієнтацій учасників діалогу, формування “ми-переживання” дорослого і дітей [2, 10]”.

Психологічний супровід дитини з дитячим аутизмом був предметом дослідження І. Валітової [5]. За словами автора, психологічний супровід особливої дитини є цілісною системою діяльності психолога, яка передбачає психодіагностику, психопрофілактику, психокорекцію, психотерапію, психологічне консультування. Об’єктом психологічного супроводу повинні виступати не тільки діти, а й їхні батьки. Кінцевою ж метою психологічного супроводу є створення умов для успішного психічного й особистісного розвитку дитини в конкретній соціальній ситуації розвитку [5].

Цікавим є підхід, запропонований Е. Зеером. Під психологічним супроводом автор розуміє цілісний процес вивчення, формування, розвитку та корекції професійного росту особистості педагога [7].

Ми вважаємо, що супровід включає в себе підтримку. Грунтуючись на тому, що підтримка означає надання допомоги, а допомога – це система заходів, реалізація яких має на меті принести комусь полегшення в чомусь, можна констатувати, що підтримка є здійснення цієї системи заходів, цієї допомоги, тобто діяльність із надання допомоги. У той же час, супровід означає не лише створення умов, що сприяють розвитку і формуванню особистості дитини, але й надання допомоги з розробки індивідуальної програми розвитку і навчання. Таким чином, можна узагальнити, що супровід включає в себе і підтримку, і допомогу.

Поняття “педагогічна підтримка” ввів у науковий обіг О. Газман. Автор зазначає, що педагогічна підтримка – це процес спільної роботи того, хто навчається, з тим, хто навчає, для визначення власних інтересів, цілей, можливостей і шляхів вирішення проблем (долання перепон), які заважають вихованцеві на шляху його розвитку при збереженні людської гідності і при самостійному досягненні бажаних результатів у навчанні, самовихованні, спілкуванні, образі життя [6].

Подальший розвиток це поняття отримало у працях російської дослідниці Н. Крилової, яка розглядає педагогічну підтримку як надання допомоги дітям у вирішенні їх проблем в умовах навчального закладу, успішної соціалізації [9].

Шляхи педагогічної допомоги вихованцеві були у центрі уваги низки дослідників: А. Вербицького, В. Давидова, Б. Нікітіна, Н. Щуркової та ін., які пропонували гнучкі зміни традиційних форм і способів педагогічної діяльності, що дозволяють не “впливати”, а підтримувати розвиток особистості. Вважаємо, що такий підхід є продуктивним.

Психологічна підтримка розглядається у працях О. Бодальова як умова для створення доброзичливого психологічного клімату, О. Асмолова – як сприяння дитині в її розвитку, А. Мудрика – як допомога у соціальному вихованні, Т. Мерцалова – як допомога у самопізнанні.

Проблемам психологічної підтримки приділяли увагу зарубіжні психологи і педагоги. Особливий внесок у розробку цього поняття здійснили А. Байярд, Р. Бернс, Т. Гордон та ін. Вони стверджували, що у будь-якої людини є можливості для позитивного і конструктивного розвитку, що джерело і внутрішні сили особистісного росту знаходяться всередині людини, а не зовні.

Н. Крилова виокремлює педагогічний (вирішення завдань навчання і виховання), психологічний (проблеми внутрішнього росту та ідентифікації особистості) і моральний (розв’язання моральних протиріч) види супроводу, пов’язуючи його з процесами сприяння: співчуттям, співпереживанням, співробітництвом, які допомагають особистості на шляху саморозвитку [9].

Проблема психолого-педагогічного супроводу розвитку особистості уявляється нами як система професійної діяльності педагога, спрямована на створення умов для успішного навчання і розвитку особистості та як основа взаємодії суб’єктів виховання і навчання при вирішенні освітніх проблем. Діяльність педагога різноманітна за своїми функціями і змістом. Вона передбачає оволодіння різноманітними професійними вміннями: гностичними, конструктивними, комунікативними, організаторськими, спеціальними вміннями. На нашу думку, результатом психолого-педагогічного супроводу – підтримки професійної діяльності мають стати розвиток і саморозвиток особистості педагога, реалізація його психолого-педагогічних здібностей, знань, умінь, навичок, зусиль педагогів різної спрямованості, забезпечення професійного самозбереження, задоволеність працею і підвищення ефективності професійної діяльності.

У дошкільному навчальному закладі, в якому працює інклюзивна група, має бути організований психолого-педагогічний супровід діяльності вихователя такої групи, який передбачає інтеграцію педагогів різної спрямованості: вихователя; старшого вихователя; психолога; педагога-логопеда; соціального педагога; музичного керівника.

Розглянемо орієнтовний зміст психолого-педагогічного супроводу діяльності вихователя інклюзивної групи за етапами.

І етап психолого-педагогічного супроводу – входження вихователя в інклюзивний освітній простір.

Цей етап відповідає етапу адаптації вихователя до нових обов’язків і характеризується тим, що вихователь починає відвідувати дитину з особливими потребами в умовах сім’ї, знайомиться з нею та її родиною, розвивальним середовищем, улюбленими заняттями, іграми, домашніми тваринами.

Вихователь освоюється в новій якості патронатного вихователя, звикає до нових умов праці, нових посадових обов’язків, у свою чергу, дитина та її сім’я знайомиться і звикає до вихователя. На цьому етапі у вихователя відбувається рефлексія своєї педагогічної діяльності. Вихователь вивчає нормативну базу, теоретичні основи інклюзивної освіти.

На цьому етапі проводиться розробка пакету документів вихователя: договір з батьками, положення, зміни в статуті, складання індивідуально-адаптованих програм для дітей з особливими потребами, розроблявся пакет функціональних обов’язків вихователя і фахівців супроводу.

Метою даного етапу є поступове входження вихователя в інклюзивний освітній простір, адаптація до нових умов професійної діяльності.

У цей період здійснюється самоаналіз професійної діяльності, виявляються стимулюючі і перешкоджаючі розвитку педагога фактори, оцінюється професійна діяльність вихователя інклюзивної групи з боку батьків.

Супровід з боку психолога на цьому етапі полягає в тому, що проводиться діагностика професійно-особистісних якостей вихователя, визначаються мотиваційні установки вихователя інклюзивної групи. Також супровід полягає в організації психолого-педагогічних консиліумів, направленні дітей з особливими потребами на психолого-медико-педагогічну комісію (ПМПК), організації роботи консультативного пункту на прохання батьків дітей з особливими потребами. Можуть проводитися семінари-практикуми.

Для зняття стресового стану, хвилювання вихователя психолог може проводити консультування, тренінги на зняття напруження, розв’язування педагогічних ситуацій, мотиваційний тренінг, релаксуючі вправи, слухання музики, ознайомлення з методиками саморегуляції, роботи з голосом тощо.

Педагогічний супровід вихователя з боку старшого вихователя полягає у проведенні нарад з основ інклюзивної педагогіки, вивченні підходів до проблеми інклюзивної освіти по Інтернету, проведенні консультацій щодо складання анкет для дітей та батьків, паспортів сім’ї, створення положення про інклюзивну групу, заповнення заяв, батьківських договорів, оформлення поточної документації, складання індивідуально адаптованих програм, організації ігрової діяльності з дітьми.

Супровід з боку вчителя-логопеда на цьому етапі полягає у тому, що проводиться діагностика розвитку мовленнєвої сфери у дітей з особливими потребами, намічається план групової та індивідуальної корекційної роботи. Логопед складає мовленнєві карти, характеристики на дітей з особливими потребами до проведення

психолого-медико-педагогічної комісії, бере участь в організації психолого-педагогічних консилиумів, направленні дітей з особливими потребами на психолого-медико-педагогічну комісію, проводить консультування батьків і фахівців.

Також логопед дає первинні рекомендації вихователям щодо складання та розробки індивідуальної програми розвитку, консультації про можливість надання посильної допомоги логопеда з їхнього боку щодо виправлення мовних порушень, рекомендації з проведення настільно-дидактичних та мовленнєвих ігор, рекомендації батькам щодо оформлення мовленнєвого куточка в домашніх умовах.

Супровід з боку дитячого лікаря на цьому етапі полягає в тому, що з вихователями проводяться індивідуальні ознайомчі бесіди за поставленими дітям діагнозами, можливими проблемними ситуаціями, що стосуються здоров'я, консультації з надання можливої першої долікарської допомоги дитині у разі необхідності, даються рекомендації зі складання списку рекомендованих фізкультурно-оздоровчих вправ, ігор малої рухливості тощо. Лікар паралельно виявляє сім'ї, де є діти з особливими потребами, вивчає їх попит на освітні послуги дошкільного закладу.

Супровід з боку завідувача ДНЗ полягає у забезпеченні навчально-виховного процесу в інклюзивній групі необхідною нормативно-правовою базою, розробці цільової програми стимулювання мотивації творчого саморозвитку педагогів, коригуванні існуючих положень про розподіл стимулюючого фонду з урахуванням додаткового морального навантаження вихователя інклюзивної групи.

Супровід також спрямовується на управлінське консультування: чіткий розподіл функціональних обов'язків між фахівцями супроводу, цілепокладання, аналіз на вході, педагогічні технології, організація нового, експертний контроль.

Супровід з боку соціального педагога полягає у виявленні та підборі дітей дошкільного віку, що мають особливі потреби, роботі з їх батьками з пропаганди позитивних сторін навчання та виховання дитини з особливими потребами в умовах дошкільного закладу, зборі загальних відомостей про дітей з особливими потребами (прізвище, ім'я, по батькові, дата народження, діагноз, загальні відомості про батьків, адресу проживання, попереднє складання соціологічного паспорту сім'ї), консультуванні вихователів із загальних питань спеціальної педагогіки.

Результатом психолого-педагогічного супроводу діяльності на цьому етапі є успішне входження вихователя в інклюзивний освітній простір, безболісне включення в нове професійне середовище, легка адаптація до нових обов'язків, отримання першого багажу психолого-педагогічних знань, умінь, навичок роботи з дітьми з особливими потребами, відповідних вимогам етапу адаптації, отримання необхідного пакету нормативно-правових документів.

Вихователь навчається ефективно проводити заняття з дітьми здоровими і дітьми з особливими потребами, на основі репродукції раніше отриманого позитивного досвіду, оволодіває широким спектром знань у галузі інклюзивної освіти, налагоджує успішну співпрацю з дітьми та їх батьками.

Другий етап психолого-педагогічного супроводу – етап перетворення і пошуку найбільш раціональних методів і прийомів психолого-педагогічного супроводу. Освоюючи все нові функції: спочатку патронатного вихователя, потім вихователя інклюзивної групи, консультанта із сімейних питань, вихователь займається самоосвітою, націлюється на отримання другої спеціальної освіти, веде інтегровані заняття, проводить різні ігри, починає поступово вводити дитину з особливими потребами у дитячий колектив спочатку на час святкових концертів, під час спільних ігор, розробляє методичні рекомендації для батьків здорових дітей і дітей з особливими потребами.

Метою означеного етапу є психолого-педагогічна підтримка вихователя на шляху до професійного та особистісного зростання.

Супровід з боку психолога на цьому етапі полягає у проведенні майстер-класів, ознайомленні вихователя інклюзивної групи з окремими питаннями спеціальної психології, коригуванні професійно значущих особистісних якостей вихователя, вивченні динаміки їх змін. Щоб у вихователів на цьому етапі не відбулося професійне вигорання, проводяться індивідуальні консультації. Також з вихователями ведеться робота з відпрацювання навичок виходу з критичних ситуацій (тренінги педагогічних ситуацій, мотивації та особистісних якостей), навичок саморегуляції, проводяться дні діагностики та корекції, семінари-практикуми, організуються творчі групи, заповнюються карти самореалізації.

Педагогічний супровід вихователя з боку старшого вихователя полягає в роботі консультаційного пункту, коригуванні індивідуальних адаптованих програм, підготовці до занять, організації спільної та самостійної діяльності вихованців інклюзивної групи, організації ігрової діяльності, ділових ігор, проведенні майстер-класів досвідченими психологами, педагогами, які мають досвід роботи з такими дітьми, семінарів-практикумів із проблем навчання і виховання дітей в інклюзивній групі, розробці плану самоосвіти.

Супровід з боку вчителя-логопеда полягає в консультуванні вихователів та інших фахівців супроводу, наданні рекомендацій вихователям щодо особливостей мовленнєвого розвитку дітей, які мають діагноз ДЦП та інші захворювання, наданні консультативної допомоги вихователям щодо виправлення мовних недоліків у дітей з особливими потребами, наданні рекомендацій щодо придбання дитячої літератури для читання, переказування, розповідання дітям в домашній обстановці.

Супровід з боку дитячого лікаря полягає у спостереженні за станом фізичного і психічного здоров'я дітей з особливими потребами, наданні інформації вихователям і батькам з усіх питань, випуску санітарного бюлетеня.

Супровід з боку завідувача дошкільного навчального закладу полягає у забезпеченні групи необхідною матеріально-технічною базою, продовженні управлінського консультування: коректуванні функціональних обов'язків педагогів. Завідувач також має забезпечити вихід у засоби масової інформації, Інтернет з метою налагодження зовнішніх зв'язків дошкільного закладу, які реалізують соціальний напрямок і дозволяють залучати різні заклади, організації й соціальні інститути до процесу оздоровлення, навчання, виховання і соціалізації дітей з особливими потребами.

Супровід з боку соціального педагога відбувається через консультування вихователів та інших фахівців із загальних питань спеціальної педагогіки, поточних питань.

Результатом психолого-педагогічного супроводу діяльності вихователя інклюзивної групи на цьому етапі має бути досягнення вихователями досить високого рівня володіння психолого-педагогічними знаннями, вміннями, навичками; вміння застосовувати на практиці свої особистісні та професійні якості, що допомагають у професійній діяльності та професійно-особистісному вдосконаленні, вміння проводити самоаналіз; володіння методичними навичками роботи.

Такий вихователь може ефективно проводити заняття не тільки на основі репродукції раніше отриманого позитивного досвіду, але й робити свій внесок, тому що оволодів широким спектром питань у галузі інклюзивної освіти, створив новий рівень взаємин між дітьми з особливими потребами та здоровими дітьми, новий рівень взаємин між батьками, показав батькам можливості та ефективність виховання і навчання дітей з особливими потребами в умовах дошкільного закладу, позиціонував накопичений досвід роботи інклюзивної групи у засобах масової інформації, Інтернеті.

На третьому етапі психолого-педагогічного супроводу вихователь вільно орієнтується в питаннях інклюзивної освіти, особливостях виховання і освіти дітей з особливими потребами, бачить і володіє всім колективом дітей з урахуванням індивідуальних можливостей і потреб кожного, вміє самостійно грамотно підбирати дидактичний матеріал, донести його до дитини, методично правильно складає документацію, дає поради та рекомендації батькам, самостійно вирішує проблему, володіє своїми емоціями, мовою, мімікою, має педагогічний такт, володіє педагогічною спостережливістю та педагогічним оптимізмом. Вихователь інклюзивної групи націлений на творчий підхід до своєї роботи, володіє способами самоаналізу та саморегуляції.

На цьому етапі проводиться діагностика професійних та особистісних якостей вихователя інклюзивної групи.

Супровід з боку фахівців схожий із попереднім етапом. Контроль переростає в самоконтроль. Працює творча група. Вихователі заповнюють картки творчої самореалізації. Проводяться дні відкритих дверей.

Супровід з боку дитячого лікаря полягає в спостереженні за станом фізичного і психічного здоров'я дітей з особливими потребами, наданні інформації вихователям і батькам з усіх питань, випуску санітарного бюлетеня.

Метою психолого-педагогічного супроводу цього етапу є реалізація особистості вихователя інклюзивної групи в його професійній діяльності, вироблення свого власного стилю, що забезпечує йому комфортне перебування в професії. Вихователь інклюзивної групи підвищує свій професійний рівень, продовжує займатися самоосвітою і самовихованням, прагне до самовдосконалення.

Результатом психолого-педагогічного супроводу цього етапу є особистість, яка впевнена в собі, чітко розуміє свої можливості, вміє знайти вихід у складній ситуації, бачить перспективи свого розвитку і володіє власним педагогічним стилем.

Четвертий етап психолого-педагогічного супроводу багато в чому за формами, функціями, методами, засобами схожий на попередній. Вихователь, який знаходиться на етапі творчого оволодіння професією, досягає високих результатів у педагогічній діяльності, високого рівня мотивації, він може не тільки правильно оцінити ситуацію, а й передбачити її.

Мета психолого-педагогічного супроводу на цьому етапі полягає в тому, щоб своєчасно зорієнтувати вихователя в мінливій обстановці, процесі творчого підходу до педагогічної діяльності, коригувати його психоемоційний стан, захищаючи від самовигорання.

На цьому етапі психолого-педагогічний супровід психолога, старшого вихователя та інших фахівців супроводу необхідний для відстеження результатів діяльності вихователя через опитування, анкетування батьків, колег-вихователів, бесіди з дітьми, індивідуальне консультування вихователя.

Висновки. Таким чином, особливостями психолого-педагогічного супроводу діяльності вихователя інклюзивної групи є: на рівні взаємодії спеціалістів – єдина спрямованість і наступність; на рівні принципів супроводу – поєднання організаційно-педагогічних принципів із принципами здоров'язберігаючої, лікувальної педагогіки; на рівні організації – побудова адаптивного і розвивального освітнього середовища дошкільного навчального закладу; на рівні спрямованості супроводу – тісний зв'язок із медичним супроводом; на рівні тривалості – довготривалий супровід (протягом всього періоду перебування дитини в дошкільному закладі); на рівні змісту освіти – висунення тих завдань, які зазвичай не є пріоритетними у змісті освіти здорових дітей, а саме – розділи з цілеспрямованого соціально-емоційного розвитку вихованців, формування основ культури здоров'я, організації особливої фізкультурно-оздоровчої діяльності; на рівні взаємодії з дітьми – мажорна, оптимістична, емоційно-комфортна атмосфера, стратегія і тактика діяльності із супроводу; на рівні меж

супроводу – максимальне розширення освітнього простору та обов'язкове включення батьків дітей з особливими потребами у процес супроводу.

Служба супроводу виступає ефективним механізмом реалізації психолого-педагогічного супроводу діяльності вихователя інклюзивної групи. Стартовою площадкою для супроводу є діагностико-аналітична діяльність, логічним продовженням якої виступають наступні напрямки діяльності служби супроводу: лікувально-оздоровча, профілактична, корекційно-розвивальна, координаційно-методична, консультаційно-просвітницька діяльність із формування здорового способу життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Битянова М.Р. Организация психологической службы в школе / М.Р. Битянова. – М.: Совершенство, 1998. – 268 с.
2. Бех І.Д. Принципи сучасної освіти / І.Д. Бех // Педагогіка і психологія. – 2005. – № 4. – С. 6-12.
3. Бех І.Д. Психологічний супровід особистісно зорієнтованого виховання / І.Д. Бех // Початкова школа. – 2004. – № 3. – С. 3-6.
4. Бондаренко А.Ф. Психологическая помощь: теория и практика / А.Ф. Бондаренко. – К.: Укртехпресс, 1997. – 186 с.
5. Валитова И.Е. Психологическое сопровождение ребёнка с детским аутизмом / И.Е. Валитова // Психолог в детском саду. – 2007. – №2. – С. 28-32.
6. Газман О.С. Педагогическая поддержка детей в образовании как инновационная проблема / О.С. Газман // Новые ценности образования: десять концепций и эссе. Вып.3. – М.: Инноватор, ИПИ РАО, 1995. – С.58-63.
7. Зеер Э.Ф. Профессиональное становление личности / Э.Ф. Зеер. – Свердловск: Изд-во Урал. ун-та, 1988. – 197 с.
8. Зінченко В.М. Організація психолого-педагогічного супроводу дитини в умовах дошкільного закладу / В.М. Зінченко // Дошкільна освіта. – 2004. – № 1. – С. 15-17.
9. Крылова Н.Б. Культурология образования / Н.Б. Крылова. – М.: Народное образование, 2000. – 272с.
10. Мамайчук И.И. Психологическая помощь детям с проблемами в развитии / И.И. Мамайчук. – СПб., 2001. – 206 с.

И.Н. ДИЧКОВСКАЯ. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКОГО СОПРОВОЖДЕНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ВОСПИТАТЕЛЯ ИНКЛЮЗИВНОЙ ГРУППЫ

Резюме. В статье рассматривается проблема психолого-педагогического сопровождения, анализируются различные подходы к определению понятий “психолого-педагогическое сопровождение”, “педагогическая поддержка”. Раскрыты особенности психолого-педагогического сопровождения деятельности воспитателя инклюзивной группы.

Ключевые слова: психолого-педагогическое сопровождение, педагогическая поддержка, дети с особыми потребностями, инклюзивная группа, воспитатель инклюзивной группы.

I.M. DYCHKIVSKA. THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ISSUES PSYCHOLOGICAL AND EDUCATIONAL SUPPORT FOR THE ACTIVITIES OF EDUCATOR OF INCLUSIVE S GROUPS

The summary. The problem of psychological and pedagogical support, examines different approaches to definition of “psychological and pedagogical support”, “pedagogical aid”. The properties of psychological and pedagogical support of activity of the teacher of inclusive group.

Key words: psychological and pedagogical support, pedagogical aid, children with special needs, inclusive group, tutor of the inclusive group.

Одержано редакцією 05.09.2014 р.

УДК: 372. 036

Н.М. ГОРОПАХА

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ТА МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У КОНТЕКСТІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ: ПРОБЛЕМИ НАСТУПНОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВНОСТІ

Резюме. Стаття присвячена проблемі наступності дошкільного навчального закладу та початкової школи у фізичному вихованні дітей 5-7 років у контексті інклюзивної освіти. Зокрема, у ній визначаються сутність інклюзивної освіти та особливості інклюзивного підходу до фізичного виховання дітей, а також філософська і педагогічна сутність поняття наступність, основні напрями наступності у роботі дошкільного закладу та школи, виділяються деякі умови забезпечення наступності у фізичному вихованні. Проаналізовано державні стандарти дошкільної та початкової шкільної освіти, на основі чого визначені нові освітні напрями у фізичному вихованні дітей 5-7 років.

Ключові слова: інклюзивна освіта, фізичне виховання, наступність, здоров'язберезувальна компетенція, шкільна зрілість.